Skolverket

Utbildningsinspektion i Färgelanda kommun
Centrala rektorsområdet, Höjdenskolan
och Valboskolan 3–6
Dnr 53-2007:3581

Utbildningsinspektion i Centrala rektorsområdet, Höjdenskolan och Valboskolan 3–6

Förskoleklass

Grundskola 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Färgelanda kommun och besökt Centrala rektorsområdet, Höjdenskolan och Valboskolan den 15 och 16 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper**, **Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I de båda skolorna intervjuades rektorn, lärare, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Höjdenskolan	**Antal elever**
Förskoleklass	34
Grundskola årskurserna 1–2	51
Valboskolan	**Antal elever**
Grundskola årskurserna 3–6	106

Källa: Rektorn för skolorna

Centrala rektorsområdet i Färgelanda kommun består av Höjdenskolan och Valboskolan. Vid höstterminsstarten 2006 gjordes en omorganisation av rektorsområdet.

Verksamheten vid Höjdenskolan omfattar två förskoleklasser, årskurserna 1 och 2, två fritidshemsavdelningar, samt särskoleverksamhet för år 1–6. Särskolan och fritidsverksamheten behandlas i separata rapporter. Skolan som före omorganisationen hade elever upp till och med årskurs 6 rymmer slöjdsalar och egen idrottshall. Höjdenskolan är belägen cirka en kilometer från Färgelanda centrum.

Vid Valboskolan finns årskurserna 3–6. Valboskolan är också belägen i de centrala delarna av Färgelanda i direkt anslutning till Valboskolan 7–9. Vid skolan finns en fritidshemsavdelning. Lunch serveras i en gemensam matsal för Valbo 3–6 och Valbo 7–9. Eleverna i årskurserna 4–6 får sin slöjdundervisning vid Höjdenskolan.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att det vid Höjdenskolan och Valboskolan huvudsakligen finns goda förutsättningar för elevernas utveckling och lärande. Dock finns en rad områden där skolorna bättre kan ta till vara de goda förutsättningar som finns för verksamheten, vilket bör leda till att skolorna når längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna för utbildningen.

I ämnena engelska, matematik och svenska genomför eleverna vid Valboskolan nationella ämnesprov i år 5, vilket ger skolan en bild av elevernas måluppfyllelse i dessa ämnen. Vid Höjdenskolan genomför alla elever läshastighets- och läsförståelsetester. Det görs också diagnoser i matematik för elever i år 2. Skolorna kan därmed redovisa elevernas kunskapsresultat för ovan nämnda ämnen. Däremot saknas en tydlig uppföljning och utvärdering i många andra ämnen. En förutsättning för att skolorna ska kunna ha en uppfattning om hur man lyckas med kunskapsuppdraget är att systematiskt följa upp och sammanställa kunskapsresultaten. Ett sådant underlag är också en förutsättning för att kunna göra utvärderingar, analyser och förstå hur olika metoder och arbetssätt i verksamheten står i relation till kunskapsresultat vid den egna skolan. Skolorna behöver därför förbättra det systematiska kvalitetsarbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys.

Skolornas kvalitetsredovisning (2006) redovisar hur skolorna arbetat inom en rad olika områden och knyter på ett bra sätt an till läroplanens målsättningar. Dock redovisas i Valboskolans kvalitetsredovisning inte elevernas kunskapsresultat i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i samtliga ämnen, vilket gör att det inte

presenteras någon samlad bild av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats.

Om elever inte har vetskap om utbildningens mål begränsar det deras möjlighet att utöva inflytande eller ta ansvar för frågor kring lärandet och undervisningens planering. Vid samtal med elever framkommer att det finns variationer mellan olika klasser och ämnen i vilken utsträckning utbildningsmålen presenteras. Många elever känner inte till att det finns en läroplan och att det för varje ämne finns en kursplan med mål att uppnå. Inspektörerna ser vid verksamhetsbesök goda exempel på hur personal, bland annat i ämnet slöjd, aktivt arbetar med att diskutera utbildningsmålen med eleverna. Vid Höjdenskolan finns en rad goda exempel på hur personalen arbetar med att medvetandegöra eleverna om målen och att ge dem inflytande över verksamheten. Valboskolan behöver dock säkerställa att eleverna i högre grad görs medvetna om kursplanemålen i samtliga ämnen och att eleverna också görs bekanta med läroplanen. Inspektörerna bedömer vidare att Valboskolan bör arbeta för att i högre utsträckning göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av den dagliga verksamheten.

Läroplanen föreskriver att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Vid besöket i Valboskolan framkommer att verksamheten i hög utsträckning är läroboksstyrd. Eleverna arbetar i hög utsträckning med samma uppgifter och inspektörerna ser inte mycket av individualiserad undervisning. Inspektörerna bedömer att skolan bättre bör utveckla arbetet med att möta varje elev efter dennes behov.

Vid de båda skolorna bedrivs fortlöpande ett aktivt värdegrundsarbete. De elever inspektörerna talar med uttrycker att de känner sig trygga i sina skolor och uppger att det inte är vanligt med mobbing vid skolorna. För att förebygga och förhindra att barn utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling har skolorna upprättat likabehandlingsplaner. Dessa planer uppfyller dock inte till fullo lagens krav och måste utvecklas.

Rektorn för de båda skolorna beskrivs av personalen som förtrogen med den dagliga verksamheten. Dock framkommer att delar av personalen inte anser att rektorn driver pedagogiska utvecklingsfrågor vid skolorna. Denna rapport visar på brister och förbättringsbehov inom områden som är rektorns ansvar. Rektorn bör därför bli tydligare i sitt pedagogiska ledarskap.

Eleverna har i hög utsträckning tillgång till utbildning i enlighet med författningarna. Dock erbjuds eleverna vid Valboskolan inte elevens val i enlighet med bestämmelserna.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Valboskolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen och 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).

- Eleverna vid Valboskolan erbjuds inte elevens val i enlighet med bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Valboskolans kvalitetsredovisning uppfyller inte kraven i förordningen (2-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna bör förbättra arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner beträffande innehåll och kvalitet.
- Valboskolan bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Valboskolan bör utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt lärande.
- Valboskolan bör utveckla arbetet med att individualisera undervisningen utifrån varje enskild elevs behov.
- Rektorn bör bli tydligare i sin pedagogiska ledning och i sitt ansvarstagande för att verksamheten vid skolorna som helhet inriktas på de nationella målen.
- Skolorna bör förbättra systematiken i sitt kvalitetsarbete.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. *Elever[1] vid Höjdenskolan och Valboskolan 3–6 som uppfyller kravnivån vid samtliga delprov i de nationella ämnesproven i årskurs 5 för åren 2005–2007.*

	Nationella ämnesprov årskurs 5 åren 2005-2007								
Andel (%) som	**2005**			**2006**			**2007**		
uppnått kravnivån	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Engelska	77	65	72	88	81	86	83	85	84
Matematik	67	80	72	73	69	71	83	90	87
Svenska	70	60	66	85	81	83	83	80	82

Källa: Statistik från Barn- och ungdomskontoret, Färgelanda kommun

[1] I tabellen redovisas andel elever som uppnått kravnivån av samtliga elever i årskursen. I kvalitetsredovisningen anges andel elever som uppnått kravnivån av de elever som genomfört provet. Därav skiljer sig procentsatserna i tabellen från de angivna i kvalitetsredovisningen. 2005 genomförde alla elever proven med undantag för en i engelska, en i svenska samt fyra i matematik. 2006 var det endast en elev som inte genomförde respektive ämnesprov och 2007 var det tre elever som inte genomförde ämnesproven.

Kommentar:

Resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2006 visar att 88% av de elever vid Valboskolan som genomförde provet nådde kravnivån vid samtliga delprov för ämnet engelska. Motsvarande siffra för ämnet matematik var 74 % och för ämnet svenska 86%.

Av skolans kvalitetsredovisning framgår att den lite lägre andelen elever som nådde målen i matematik berodde på att några elever inte fullt ut klarade ett av sex delmoment, kunskaper som eleverna däremot bedömdes ha inhämtat innan läsårets slut. Av skolans resultatredovisning framgår inte om det fanns några skillnader mellan pojkars och flickors resultat.

Resultaten på de nationella ämnesproven 2007 visar att resultaten i svenska och engelska är likvärdiga men att resultaten i matematik har förbättrats.

Någon bedömning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i övriga ämnen har skolan inte kunnat redovisa för inspektörerna.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet trots att intervjuer visar att lärarna i vissa ämnen fortlöpande följer upp elevernas kunskapsutveckling på ett sådant sätt att de egna undervisningsmetoderna kan utvärderas och prövas mot resultaten. Det finns dock skillnader mellan olika årskurser och lärare hur väl elevernas resultat följs upp i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Lärarna genomför i enlighet med bestämmelserna utvecklingssamtal och upprättar individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. Dock finns det behov av att de individuella utvecklingsplanerna utvecklas då kvaliteten på

dem är varierande. Följande brist och förbättringsbehov finns inom området:

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppsatta mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Intervjuer, verksamhetsbesök och dokumentstudier visar att lärarna vid Valboskolan följer upp elevernas kunskapsresultat i år 5 i ämnena engelska, matematik och svenska. Vidare framgår att det finns skillnader mellan olika lärare hur väl elevernas kunskapsresultat följs upp i övriga ämnen. Det framgår dock att det i hög utsträckning saknas systematisk uppföljning av kunskapsresultaten i många ämnen.

Inspektörerna bedömer att framförallt Valboskolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen så att undervisningsmål och metoder kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

Individuell utvecklingsplan

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Utvecklingsplanen kan även innehålla överenskommelser mellan lärare, elev och vårdnadshavare.

Från och med den 1 januari ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje elev i grundskolan. Planen ska vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram.

Samtliga elever vid Höjdenskolan och Valboskolan har en individuell utvecklingsplan. Intervjuer visar att eleverna i varierande utsträckning är medvetna om vilka mål som satts upp i deras utvecklingsplan. De individuella utvecklingsplaner inspektörerna tagit del av är av varierande kvalitet avseende målbeskrivningar på kort och lång sikt samt beträffande kopplingen till mål i läroplanen och kursplanerna. I vissa planer finns formuleringar som ”lära sig knyta skorna” och ”kunna använda skrivstil”, vilket är svårt att knyta till några nationellt fastställda mål.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med individuella utvecklingsplaner beträffande innehåll och kvalitet.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,

- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:
Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Intervjuer, dokumentstudier och verksamhetsbesök visar som tidigare framgått i denna rapport att lärarna till viss del gör bedömningar av elevernas kunskaper utifrån exempelvis de nationella målen i kursplanerna. Detta sker i första hand i de ämnen där det finns nationella ämnesprov i årskurs 5.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot får endast begränsat genomslag i undervisningens inriktning. I skolornas kvalitetsredovisningar finns exempel på hur strävansmålen blir utgångspunkt för arbetet kring elevernas sociala utveckling. På samma sätt uppmärksammas vissa strävansmål som inriktning vid planering av undervisningen i några olika ämnen. Det finns i skolornas arbetsplaner också tydliga kopplingar till läroplanens strävansmål, vilket inspektörerna bedömer som bra. Inspektörerna menar dock att läroplanens och kursplanernas strävansmål i högre utsträckning bör ange inriktningen för skolans utbildning, och att det finns stora variationer mellan olika lärare i vilken utsträckning detta arbete bedrivs, vilket också bekräftas av skolornas rektor.

Vidare är eleverna överlag inte medvetna om mål i läroplan och kursplaner vilket gör det svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för lärandet och undervisningens planering.

Utifrån dokumentstudier, intervjuer och verksamhetsbesök är det inspektörernas bedömning att barnen i förskoleklass vid Höjdenskolan ges möjlighet till utveckling och lärande som grund för fortsatt skolgång. Följande förbättringsbehov finns inom området:

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

Intervjuer med elever visar att de överlag inte är medvetna om målen för deras utbildning. Det finns dock elever som hänvisar till de målbilder som de arbetar med i några av skolans ämnen. På dessa bilder finns olika mål inom ämnet som eleverna ska uppnå i dessa ämnen. När eleven nått något av målen får den efter en diskussion med läraren färglägga den del av bilden där det nyss uppnådda målet finns nedskrivet. På så sätt kan eleven gradvis se sin kunskapsutveckling, vilket inspektörerna bedömer som bra. Några elever berättar att de talat om olika mål exempelvis i samband med genomförandet av de nationella ämnesproven i år 5. Personalen beskriver på olika sätt hur de arbetar med att göra eleverna medvetna om målen. I exempelvis textilslöjd har läraren hängt upp strävansmålen på en väl synlig plats i klassrummet. Läraren berättar att hon regelbundet för diskussioner med eleverna kring dessa mål och att hon tillsammans med eleverna försöker knyta an målen till det arbete som eleverna gör, vilket inspektörerna bedömer som mycket bra. Inspek-

törernas intryck är att eleverna vid Höjdenskolan utifrån sin ålder och mognad görs medvetna om vissa utbildningsmål. Det bestående intrycket är dock att eleverna vid Valboskolan med tanke på sin ålder borde ges större möjligheter att bli bekanta med utbildningsmålen. Det finns som tidigare nämnts variationer mellan eleverna i vilken utsträckning eleverna görs medvetna om utbildningsmålen, beroende på ämne och lärare. Om elever inte har vetskap om exempelvis kursplanernas mål blir det svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för de viktiga frågorna kring lärandet och undervisningens planerande. Intervjuer med elever vid Valboskolan visar att eleverna i mycket begränsad omfattning görs delaktiga i planering och utvärdering av verksamheten. Enligt eleverna är det lärarna som berättar vad klassen ska arbeta med, ibland får eleverna välja i vilken ordning olika arbetsuppgifter görs. Enligt skolans rektor finns det en arbetsplan för elevinflytande vid Valboskolan. Inspektörerna har tagit del av planen som bland annat presenterar läroplanens strävansmål kring elevinflytande samt en rad exempel på hur skolan arbetar kring dessa frågor.

Inspektörerna bedömer att Valboskolan bör förbättra arbetet med att göra eleverna medvetna om målen för utbildningen. Vidare bör skolan förbättra arbetet med att utveckla elevernas inflytande över det egna lärandet så att det successivt ökar utifrån elevernas ålder och mognad.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Skolorna har fungerande rutiner för att identifiera vilka barn/elever som är i behov av särskilda stödinsatser och upprätta åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av bedöms överlag vara av god kvalitet. Valboskolan behöver dock utveckla sitt arbete med att anpassa verksamheten efter elevernas behov och individualisera undervisningen.

Vid skolorna finns ett dokument som beskriver stödorganisationen i rektorsområdet. Intervjuer med personal och rektor visar att det finns rutiner för att identifiera elever i behov av stödundervisning eller särskilt stöd. Vid regelbundna möten mel-

lan rektor och klasslärare diskuteras stödbehovet. Om arbetslaget anser att de behöver extern hjälp med arbetet kring någon elev kan kommunens resursteam kopplas in. Det är inspektörernas bedömning att stöd och särskilt stöd ges till elever i behov av detta. Inspektörerna vill dock i sammanhanget åter poängtera vikten av att skolorna följer upp elevernas resultat och kunskapsutveckling i samtliga ämnen för att därmed kunna identifiera vilka elever som riskerar att inte nå målen i exempelvis teknik eller hemkunskap för att därefter kunna sätta in rätt stödinsatser. Följande förbättringsbehov finns inom området:

Individanpassad undervisning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Av intervjuer med elever i Valboskolan framkommer att eleverna ofta arbetar med likvärdiga arbetsuppgifter på lektionerna. Matematik nämns som ett undantag, där eleverna anser att de får möjlighet att i hög utsträckning arbeta utifrån sin egen förmåga. Genomförda verksamhetsbesök bekräftar den bild som eleverna ger. Enligt personalen försöker de på olika sätt individualisera sin undervisning. Vidare framkommer att några lärare anser att elevgruppens sammansättning kan vara en faktor som påverkar möjligheterna till individualisering. Skolornas rektor bekräftar att det kan se olika ut i olika klasser, beroende på både lärare och elever.

Inspektörerna bedömer att Valboskolan bör utveckla arbetet med att individualisera undervisningen utifrån varje enskild elevs behov.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Eleverna i de båda skolorna berättar vid intervjuer att de trivs och känner sig trygga i sina skolor och att det oftast är bra arbetsro på lektionerna. Enligt rektor, lärare och övrig personal samt elever är mobbning och annan kränkande behandling ovanligt vid skolorna. Dokumentation från skolorna visar att en rad insatser genomförs som ett led i värdegrundsarbetet. Dock uppfyller inte skolornas likabehandlingsplaner till fullo lagens krav på en sådan plan. Följande förbättringsbehov finns inom området:

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare ska det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet vid skolan. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet planen omfattar.

De båda skolorna har vid inspektionstillfället upprättat likabehandlingsplaner. Gemensamt för planerna är att det saknas en tydlig kartläggning av respektive skolas specifika behov av förebyggande arbete. Till exempel finns det vid Höjdenskolan två särskolegrupper som delar lokaler med övrig verksamhet vilket bör uppmärksammas. Eleverna vid såväl Höjdenskolan som Valboskolan uppger vid intervjuer att de inte känner till om det finns en likabehandlingsplan och att de följaktligen heller inte varit med och upprättat någon sådan. Arbetet med likabehandlingsplanen är inte delegerat. Se vidare kommunrapporten. Se också vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,

- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler. Utbildningen är avgiftsfri. Eleverna har huvudsakligen valmöjligheter i enlighet med författningarna, dock erbjuds inte elevens val vid Valboskolan i enlighet med grundskoleförordningens krav. Följande brist finns inom området:

Valmöjligheter

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Eleverna ska erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Elevens val finns inte utlagt i elevernas schema vid Valboskolan. Istället finns det något som benämns timme till förfogande eller timme till fördjupning. Med tanke på att dessa lektioner inte ligger samtidigt för alla klasser begränsas möjligheten till samverkan mellan olika årskurser vilket också begränsar elevernas rätt att erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Intervjuer visar att eleverna inte är medvetna om vad de har för rättigheter och valmöjligheter inom elevens val.

Inspektörerna bedömer att elevens val vid Valboskolan inte ges i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen, vilket skolan snarast måste åtgärda.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,

- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:
Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Lärarna har i hög utsträckning utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolornas pedagogiska personal har huvudsakligen nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Personalen har tillgång till olika former av kompetensutveckling men önskar sig mer tid till ytterligare fortbildning. Inspektörerna bedömer att rektorn genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:
Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Det saknas vid Valboskolan uppföljningar, sammanställningar och utvärderingar av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen för elever i år 5, vilket är rektors ansvar. Personalen uppger vid intervjuer att de överlag har stort förtroende för rektorn. Vidare anser de att rektorn är väl förtrogen med det dagliga arbetet i verksamheten. Bland personalen finns olika åsikter beträffande huruvida rektorn driver

den pedagogiska utvecklingen vid skolan. Följande förbättringsbehov finns inom området:

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot att nå de nationella målen.

Flera av de brister och förbättringsområden som inspektionen visar är rektors ansvar, som exempelvis uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat, det systematiska kvalitetsarbetet och likabehandlingsplanen.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör bli tydligare i sin pedagogiska ledning och i sitt ansvarstagande för att skolan som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Bland annat saknas det i Valboskolans kvalitetsredovisning en samlad bild av skolans resultat utifrån kursplanernas mål för årskurs 5. Som tidigare framgått av denna rapport följer skolorna inte upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Om skolorna inte har en samlad bild av elevernas kunskaper kan de heller inte utvärdera effekterna av sitt arbete och låta elevernas resultat bli utgångspunkt för kvalitetsarbetet. Följande brist och förbättringsbehov finns inom området:

Systematiskt kvalitetsarbete

Skolans verksamhet måste enligt läroplanen utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

En förutsättning för att skolorna ska kunna ha en uppfattning om hur man lyckas med kunskapsuppdraget är att systematiskt följa upp och sammanställa kunskapsresultaten. Ett sådant underlag är också en förutsättning för att kunna göra utvärderingar, analyser och förstå hur olika metoder och arbetssätt i verksamheten står i

relation till kunskapsresultat vid den egna skolan. Skolorna behöver därför förbättra det systematiska kvalitetsarbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys.

Inspektörerna bedömer att skolorna behöver förbättra det systematiska kvalitetsarbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning nationella mål för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Skolornas kvalitetsredovisningar avhandlar bland annat skolans arbete kring normer och värden, samt en redogörelse för hur skolorna avser att arbeta för att nå målen i ämnena engelska, matematik och svenska. I kvalitetsredovisningen redovisas ett urval av läroplanens strävansmål samt redogörs för hur skolorna avser att arbeta för att verksamheten ska inriktas mot läroplansmålen. Det görs också bedömningar av elevernas resultat, kortfattade analyser av resultaten samt ges ibland förslag på åtgärder för fortsatt utveckling. Enligt inspektörernas bedömning finns det goda intentioner i skolornas kvalitetsredovisningar.

Med tanke på att Valboskolan som tidigare nämnts, inte följer upp elevernas resultat och utveckling i andra ämnen än engelska, matematik och svenska, saknas i kvalitetsredovisningen en samlad bild av skolans resultat utifrån kursplanernas mål för årskurs 5.

Inspektörerna bedömer att Valboskolans kvalitetsredovisning inte uppfyller kraven i förordningen.

2008-06-24 Göteborg

Mats Aronsson

Eva Wallentin